

VPSG digitale Nieuwsbrief *Weet wat er speelt* nr.4

Rapport Deetman en reactie VPSG

Vanzelfsprekend heeft het rapport van het onderzoek naar seksueel misbruik in de r.k. kerk door de Commissie Deetman veel stof doen opwaaien. Alleen al de aantallen die worden genoemd maken seksueel misbruik nu voor ieder zichtbaar. 10.000 tot 20.000 slachtoffers in de periode 1945 tot 1981 in RK instituten en parochies, meer dan 2000 meldingen bij de commissie Deetman, ruim 800 daders geïdentificeerd, waarvan ruim 100 nog in leven. Alleen al deze getallen zeggen nog meer. Volgens Deetman werden in de genoemde periode een vergelijkbaar percentage kinderen in niet-rk instituten, kindertehuizen en dergelijke misbruikt.

Daarnaast moeten we er op verdacht zijn dat in deze zelfde periode ook nog eens een vele malen groter aantal kinderen werd misbruikt in de directe omgeving van gezin, school, jeugdclub, sport enzovoort. Wij van de VPSG hopen zeer dat de bevindingen van de commissie Deetman juist ook hiervoor de ogen van veel mensen openen. Dat misbruik gaat nog altijd door en gebeurt vaak vlak onder onze ogen.

Slachtoffers die wij spreken geven aan dat nog wel het ergste te vinden: mensen in hun omgeving konden ervan weten en hebben niets gedaan om het te laten stoppen.

Bestuur en medewerkers van de VPSG hebben in december een **reactie op Deetman** gepubliceerd en verspreid. Deze is te vinden via onze website www.vpsg.nl

Voor gebruik in de liturgie maakten we gebeden en teksten (zie ook onze website)

Voorbeden

God van alle leven
U bent met ons begaan
Daarom bidden wij:

Voor allen die geboren worden in deze wereld
dat zij welkom worden geheten in uw schepping
dat uw beeld en gelijkenis in hen herkend wordt,
dat er respect is
voor wie zij als kostbaar mens zijn.

Voor kinderen die seksueel misbruikt worden
dat zij mensen mogen ontmoeten,
die aan het licht durven brengen wat hen aangedaan wordt
en dat zij tijdig hulp ontvangen om te mogen opgroeien
tot wie zij in wezen bedoeld zijn

voor mannen en vrouwen
die gebukt gaan onder de last van seksueel misbruik
hen aangedaan door priesters, religieuzen en anderen
in wie zij vertrouwen dachten te hebben
dat zij erkend worden in wat hen aangedaan is

en zij troost en bemoediging ontvangen
om weer te kunnen gaan leven

Voor moed om de hele waarheid onder ogen te zien
dat wij geen genoeg nemen met halve waarheden
en dat gerechtigheid alleen gevonden wordt
waar mensen het kwaad aanklagen
en zoeken naar wat goed is

Voor allen die verantwoordelijkheid over anderen hebben
Wek in hun hart het besef
dat zij niet dienstbaar mogen zijn aan zichzelf
En dat zij weerstand kunnen bieden aan de bekoring/ verzoeking
om het in hen gestelde vertrouwen te misbruiken
geef hen de wijsheid van goed bestuur

voor mensen die uw liefde in zich meedragen,
voor hen die getuigen van uw wijsheid;
dat uw mildheid door hen tot spreken komt,
dat zij ook ongevraagd durven te getuigen van onrecht

Voor onszelf, dat wij kiezen voor het goede,
voor het geluk van anderen,
maar ook trouw zijn aan onze levensweg.
Dat wij elkaar niet uit het oog verliezen
en er troost is voor hen, die dit nodig hebben.

Eeuwige God
Verhoor onze gebeden en
zie troostend naar ons om,
Vandaag en alle dagen. Amen

(met hulp van diverse niet meer te verifiëren bronnen,
o.a. Liturgische bouwstenen, Iona community,
Anneke Oppewal-Korbijn blz. 20)

Vredeswens

Niet een gemakkelijke vrede,
niet een vrede die niets te betekenen heeft,
niet een vrede, die het kwaad van seksueel misbruik
met de mantel der liefde wil bedekken
maar de vrede van de liefdevolle God,
bron van ons leven
is met ons.

Laten we die met elkaar delen

Het rapport zelf

Het rapport met de titel *Seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-katholieke Kerk* is verschenen in twee versies, een eenvoudige en een uitgebreide, wetenschappelijke versie. Bij de wetenschappelijke versie, waarin ook de methodologie en de archiefstukken zijn opgenomen, hoort een apart deel met twaalf in opdracht van de commissie geschreven artikelen en een literatuurstudie *Seksueel misbruik van minderjarigen binnen de Rooms-Katholieke Kerk*.

Uit het persbericht van bisschoppen en leiding religieuzen

Naar aanleiding van het rapport Deetman gaf de rk bisschoppenconferentie en het bestuur van de Konferentie Nederlandse Religieuzen een persbericht uit. In de pers kwam daarvan vooral het uitspreken van verdriet en schaamte naar voren. Wij citeren ook de volgende alinea's, die ten onrechte weinig zijn genoemd.

“Niet alleen de daders treft blaam maar ook kerkelijke gezagsdragers die niet accuraat hebben gehandeld en niet het belang van en de zorg voor het slachtoffer voorop stelden. Wij betuigen onze spijt voor het misbruik. Vanuit de verantwoordelijkheid die we hebben overgenomen van onze voorgangers, leven wij mee met de slachtoffers en bieden hen ons oprecht excuus aan.

Wij willen ons inzetten om aan de slachtoffers recht te doen, hun eer te herstellen en hun wonden zo goed mogelijk te helpen genezen. De nieuwe Klachtencommissie en de compensatieregeling willen daaraan bijdragen. Maar procedures en regelingen zijn niet voldoende. Op het vlak van de hulpverlening aan slachtoffers zijn nog veel stappen te zetten en wij willen ons daarvoor persoonlijk inzetten. Wij zullen initiatieven nemen om slachtoffers daarbij te betrekken. Waar wij professionele hulpverlening kunnen ondersteunen door met slachtoffers in gesprek te gaan, verklaren wij ons daartoe opnieuw en van harte bereid.

Het onderzoeksrapport stelt vast dat er sprake was van een kerkelijke cultuur waarin men helaas niet openlijk sprak over seksualiteit en ook niet over seksueel misbruik. Tijd noch omstandigheid kunnen als excuus dienen voor het vreselijke leed dat aan kinderen en hun families werd aangedaan. Aantasting van de lichamelijke en geestelijke integriteit van iedere mens, en zeker van kinderen, is onder alle omstandigheden verwerpelijk. Het mag zeker in de Kerk niet voorkomen. Daarom zullen wij ons inzetten om het probleem van het seksueel misbruik beter bespreekbaar te maken. Er komen duidelijke gedragscodes en de preventieprogramma's aan de ambtsopleidingen worden verder geïntensiveerd.”

Plaatselijk

Het bestuur van de parochie Martelaren van Gorcum (Hofkerk) in Amsterdam heeft als reactie op het rapport Deetman een Open brief aan de bisschoppen gestuurd. Daarin zeggen ze dat de bisschoppen de gevoelens van spijt en schaamte die zowel bij slachtoffers, maar ook bij parochianen leven nog onvoldoende hebben weten over te brengen. In de brief wordt

voorgesteld om een landelijke dag van boete af te kondigen, waarbij in alle kerken een boeteviering zal worden gehouden, alsmede een centrale boeteviering in een van de kathedralen met de leiding van bisdommen, van congregaties en ordes en kerkbesturen, zonder enige praal. In de Hofkerk zal in elk geval een boeteviering worden gehouden. Ook organiseert de parochie een gespreksavond over het rapport op 16 februari.

Naomi-kerkelijke werkgroep ‘Seksueel geweld’ Marknesse.

De werkgroep, opgericht vanuit de RK parochie en de PKN-gemeente wil een luisterend oor bieden aan mensen die te maken hebben (gehad) met seksueel misbruik. Ook de beide pastores zijn bij de werkgroep betrokken. De werkgroep wil ook helpen om adequate hulp te zoeken. Elk half jaar organiseert de werkgroep een wandeling met gesprek voor vrouwen met seksueel geweldservaringen. Contactadres evelynefleer@hetnet.nl.

Boek Grensoverschrijdingen geduid. Over seksueel misbruik in katholieke instellingen.

Het boek *Grensoverschrijdingen geduid. Over seksueel misbruik in katholieke instellingen*, dat we in de vorige Nieuwsbrief aankondigden is inmiddels verschenen.

De schrijvers willen ingaan op een aantal achterliggende kwesties, zij stellen duiding op de voorgrond, en willen de berichtgeving over seksueel misbruik in de r.-k. instellingen in een ruimer kader plaatsen.

Het is een boek met artikelen van diverse auteurs:

1.Seksueel geweld als ‘kwaad’ in een omgeving van gelovigen

Erik Borgman, *Verlossing in nauwe verbondenheid met kwaad. Theologische reflecties over een kerk waarin minderjarigen seksueel worden misbruikt.*

Rik Torfs, *Tussen recht en moraal.*

Fred van Iersel, *De kerk te biecht. Reageren vanuit de kerk, samenleving en overheid op seksueel misbruik in sociaal-ethisch perspectief.*

Frans Vosman, *Tussen oordeel en verstaan. Een moraaltheologisch essay over seksueel misbruik in katholieke internaten.*

2.Schijnbare actualiteit van seksueel misbruik in r.-k. internaten

Henri Beunders en Hans Morssinkhof, *Publieke geheimen en de rol van de media.*

Marjet Derks, *Een ongehoorde geschiedenis. Historici, herinneringen en geschiedschrijving rond misbruik.*

3.Seksueel misbruik, naar veilige situaties toewerken.

Anke Bisschops, *Seksueel misbruik van kinderen en seksueel misbruik in pastorale relaties binnen de rooms-katholieke kerk.* (Via de website van Trouw is verkort het artikel van Anke Bisschops te lezen).

Jan Bodisco Massink, *Seksueel misbruik in pastorale relaties. Struikelblok of stapsteen?*

Joanne Marie Greer en Brendan Geary, *Praktische aanbevelingen voor kerkbestuurders.*

Aanpak van seksueel misbruik van kinderen door de clerus en medewerkers van de kerk.

Het boek kost € 15

Hulpverlening voor mannen na seksueel misbruik

Het vinden van een goede hulpverlener is altijd lastig. ‘Mannen lossen hun problemen zelf wel op’ en ‘mannen zijn geen slachtoffer’ zijn wijdverbreide ideeën, ook bij slachtoffers zelf. Er moet dus wel iets worden overwonnen om actief naar een hulpverlener op zoek te gaan.

Via de website van **Movisie** is een stappenplan te downloaden om tot een keuze te komen. De stappen zijn:

- drie redenen om hulp te zoeken
- hulp zoeken
- wat is een goede hulpverlener?
- hulpverleners
- laat je helpen
- niet tevreden?

Seksueel misbruik in een pastorale relatie

In de oecumenische stichting SMPR, waarin samenwerken de Protestantse Kerk in Nederland, de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten, de Oudkatholieke Kerk, de Remonstrantse Broederschap, de Doopsgezinde Broederschap, de Zevendedags Adventisten (ook het Leger des Heil neemt deel), wordt al jaren gewerkt aan seksueel misbruik in pastorale relaties. Slachtoffers kunnen advies krijgen over hulp en kerkelijke en juridische procedures. Ook de kerkelijke procedures zelf zijn onderwerp. Zo is er een protocol ontworpen, inmiddels uitgewerkt door de PKN. Er is een meldpunt, ondergebracht bij het IKON-pastoraat en er zijn vertrouwenspersonen. Ook zijn er van tijd tot tijd lotgenotendagen.

Op de website van de SMPR staat uitgebreide informatie over seksueel misbruik in pastorale relaties, wat daaronder te verstaan en hoe het zich ontwikkelt en definities van seksueel misbruik. Ook is er info over juridische procedures.

VPW – beroepsvereniging van r.-k. pastores

Uit het VPW vademecum voor leden. Het regent harder dan de grond aankan.(Zomer 2010): *'Bij foute mensen denk je al gauw dat er ook iets goeds moet zijn. Maar bij goede mensen denk je minder gauw dat er wel eens iets fout zou kunnen zijn...Met alle risico's van dien.* Het seksueel misbruik raakt de kerk als instituut. Maar raakt het ook niet onszelf? Tast het geschokte vertrouwen ook de kern van ons geloof zelf aan, de bronnen van geloof waaronder het eigen roepingsverhaal, van waaruit wij leven en werken?

Op de werkvloer is een actieve opstelling geboden: niet verzwijgen, niet afwachten, maar aandacht geven, in gesprek gaan, mensen bij elkaar brengen.... Grond daarvoor het geloof dat deze kerk kan veranderen. Dat begint met benoemen, onder woorden brengen...In een preek, gesprek, stukje in het parochieblad.

De complete brochure is te downloaden vanaf de website van de VPW.

Uit de Beroepscode VPW 2011: 3.4. De pastor eerbiedigt de persoonlijke (fysieke en geestelijke) integriteit van de pastorant. De pastor dient zich bewust te zijn van zijn vertrouwenspositie in pastorale situaties en de machtsongelijkheid die dat met zich meebrengt en maakt geen misbruik van de afhankelijkheid of kwetsbaarheid van diegenen die aan haar of zijn pastorale zorgen zijn toevertrouwd.

Publicaties

In dit boek de verhalen over hoe het is om te leven met een lichaam dat niet voldoet aan het ideaal van strak en perfect. Ook met een lichaam 'in de kreukels' moet en kan worden geleefd. Hoe kun je dan omgaan met je kwetsbaarheid? Hoe erin slagen om van je lichaam te genieten?

Theologe Jacqueline Kool scheef dit boek op basis van interviews met vrouwen met (uiteenlopende) fysieke beperkingen. De interviews zijn ook bron voor De Kreukel Dialogen.

Over leven na geweld- Slachtoffers vertellen hun verhaal. Kees Opmeer.2011 ISBN 978-90-232-4802-61. € 19,95

In dit boek, geschreven in opdracht van Tegen haar wil, de openhartige en schokkende verhalen van slachtoffers van seksueel geweld.

Professionals verplicht te werken met Meldcode kindermishandeling

Per jaar zijn er in ons land 107.000 kinderen slachtoffer van kindermishandeling, waaronder ook seksuele kindermishandeling. Dat betekent gemiddeld meer dan 1 kind per schoolklas. Miljoenen mensen leven dus in de omgeving van deze kinderen. Maar worden de kinderen ook geholpen? Minder dan de helft. Want de meeste mensen denken dat kindermishandeling niet in hun omgeving voorkomt. Vaak zenden mishandelde kinderen wel degelijk (nood-)signalen uit. Maar die worden niet opgepikt of ook wel bewust genegeerd. Maar wat zijn die kinderen goed af met iemand in hun omgeving die wel iets onderneemt.

Dat kan bijvoorbeeld door advies te vragen bij een Advies-en meldpunt kindermishandeling (AMK). De telefoonnummers van een AMK in de buurt zijn gemakkelijk te vinden via internet of telefoongids.

Professionals in de gezondheidszorg, ouderenzorg, gehandicaptenzorg, jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs, kinderopvang en justitie moeten verplicht gaan werken met een meldcode als zij een signaal krijgen van huiselijk geweld of kindermishandeling. Ook wordt het verplicht om de kennis van professionals over de meldcode te bevorderen. Bij elkaar gaat het om zo'n anderhalf miljoen professionals. De staatssecretaris heeft hiervoor een wet gemaakt. Niet-melden van kindermishandeling wordt voor een aantal beroepsgroepen strafbaar.

De meldcode, die al een aantal jaren bestaat, is een overzichtelijk vijfstappenplan waarin staat wat een professional het beste kan doen bij een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling. De meldcode leidt de professional door het proces vanaf het eerste vermoeden tot aan het moment dat hij of zij moet beslissen over het doen van een melding. De Meldcode kan gemakkelijk worden gedownload.

De Commissie Samson doet in opdracht van de regering onderzoek naar seksueel misbruik in instellingen en pleeggezinnen waarin kinderen door de overheid zijn geplaatst. Op de website van de Commissie doet de Commissie verslag van de werkzaamheden. Ook is er een meldpunt voor slachtoffers of getuigen. Vanwege de zorgvuldigheid is het eindverslag verschoven tot na de zomer.

De Commissie heft zelf haar werkzaamheden uitgebreid met een onderzoek naar de achtergrond van daders en daderprofielen.

aan- en afmelden voor deze Nieuwsbrief via j.deenik@vpsg.nl bij Jeannette Deenik-Moolhuizen
www.vpsg.nl